

Φόρμα Αποτύπωσης Σχεδίου Δράσης

Σχολική Μονάδα: ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - 9200094

Στόχος Βελτίωσης:

Στόχοι του προγράμματος:

- Ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε μαθητή ξεχωριστά με κοινωνικές και ανθρωπιστικές αρχές, χωρίς θρησκευτικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις.
- Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με τη μορφή φύλλων εργασίας για την υποστήριξη της διδασκαλίας της έννοιας της προσφυγιάς.
- Σχεδιασμός Φύλλων Περιγραφικής Αυτοαξιολόγησης του Μαθητή, Φύλλο Αξιολόγησης του προγράμματος από τη Νηπιαγωγό και Φύλλο Ετεροαξιολόγησης των Μαθητών από τη Νηπιαγωγό για την κριτική θεώρηση του προγράμματος, εντοπίζοντας αστοχίες και προτείνοντας λύσεις προς βελτίωση.
- Προετοιμασία για συμμετοχή σε σχολικούς διαγωνισμούς, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δράσεις. Συγκεκριμένα:
 - Διαγωνισμός για το λογότυπο σε μπλουζάκια για την Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών
 - Κύπρος-Ελλάδα-Ομογένεια: Εκπαιδευτικές Γέφυρες
 - Ποντιακός Ελληνισμός, μνήμες και όνειρα, παρελθόν, παρόν και μέλλον
 - Συγκέντρωση τροφίμων για την Κιβωτό του Κόσμου
 - Δημιουργία Ημερολογίου Μνήμης για την Μικρασιατική Καταστροφή
 - Γραπτές επιστολές των μαθητών προς τον πρωθυπουργό της χώρας και σε αρχηγό εμπόλεμου κράτους σχετικά με τους πρόσφυγες
 - Διαδικτυακή συνέντευξη προς την συγγραφέα του βιβλίου "Η υπόσχεση"

Σχέδιο Δράσης: Η Οδύσσεια της Προσφυγιάς

Αξονας: Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση

Συντονιστής Δράσης: ΚΑΖΑΝΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

A. Σχεδιασμός της Δράσης

Αναγκαιότητα - Στόχοι

Η ενασχόληση με το θέμα προέκυψε για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι γιατί φέτος συμπληρώνονται 100 χρόνια από την Μικρασιατική καταστροφή. Ο δεύτερος είναι γιατί το ζήτημα εξακολουθεί να είναι επίκαιρο. Πολλοί πιστεύουν ότι η προσφυγιά είναι ένα φαινόμενο κυρίως των ημερών μας. Κι όμως είναι τόσο παλιό, όσο η ίδια

ανθρωπότητα.

Η ευαισθητοποίηση των παιδιών της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στο προσφυγικό ζήτημα κρίνεται απαραίτητη και για τους εξής λόγους:

α) Η Ελλάδα και οι Έλληνες έχουν γνωρίσει , ακόμα και στο πρόσφατο παρελθόν, τον ξεριζωμό από την πατρίδα.

β) Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης υπήρξε και παραμένει χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων, αλλά και χώρα εισόδου και διέλευσης.

γ) Η μεταναστευτική και προσφυγική ροή αναμένεται να συνεχιστεί και να αυξηθεί στο άμεσο μέλλον, με αποτέλεσμα οι αυριανοί ενήλικοι πολίτες να κληθούν να ζήσουν σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες.

δ) Το κλίμα εντεινόμενης ξενοφοβίας στην Ευρώπη που στη χώρα μας πλήττει πρόσφυγες και μετανάστες.

ε) Ενημέρωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και συγκεκριμένα ότι κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στην προσωπική ασφάλεια και στο άσυλο.

στ) Το ελληνικό σχολείο έχει σκοπό: "... να αναπτύξει (ο μαθητής) προσωπικότητα με ισχυρή αυτοαντίληψη, συναισθηματική σταθερότητα, κριτική και διαλεκτική ικανότητα, καθώς και θετική διάθεση για συνεργασία και αυτενέργεια, μια προσωπικότητα υπεύθυνη, δημοκρατική και ελεύθερη με κοινωνικές και ανθρωπιστικές αρχές, χωρίς θρησκευτικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις".

Ενέργειες & χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης του προγράμματος είναι:

1. Διερεύνηση πρότερων εμπειριών και γνώσεων των παιδιών για τη διαμόρφωση του θέματος.
2. Αναζήτηση και συγκέντρωση υλικού από πηγές. Επιμερισμός δραστηριοτήτων και ανάθεση ρόλων.
3. Υλοποίηση προγραμματισμένων δραστηριοτήτων.
4. Ανατροφοδότηση και αξιολόγηση του προγράμματος.
5. Διάχυση των αποτελεσμάτων στην τοπική κοινότητα.

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του κυρίως προγράμματος κυμαίνεται από 11 Ιανουαρίου έως 11 Ιουνίου. Περίπου πέντε μήνες.

- Συγκεκριμένα τον Οκτώβριο του 2021 πήραμε μέρος στον διαγωνισμό για το λογότυπο σε μπλουζάκια για την Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών.
- Τον Νοέμβριο του 2021 πουλήσαμε τα ημερολόγια για τα 100 χρόνια της Μικρασιατικής Καταστροφής.
- Τον Δεκέμβριο του 2021 έγινε συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης για την Κιβωτό του Κόσμου Πωγωνιανής.
- Τον Ιανουάριο του 2022 θα γίνει προετοιμασία για τη συμμετοχή στον μαθητικό διαγωνισμό "Κύπρος-Ελλάδα-Ομογένεια: εκπαιδευτικές γέφυρες".
- Τον Φεβρουάριο του 2022 θα γίνει προετοιμασία για τη συμμετοχή στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα "Γαϊτανάκι ονειρεμένο, μ' αψηλιώτη άνεμο φερμένο, Κλώσε χρώμα να σκορπίζει, μια αγκαλιά για να ανθίζει".
- Τον Μάρτιο του 2022 θα γίνει προετοιμασία για τη συμμετοχή στον μαθητικό

διαγωνισμό "Ποντιακός Ελληνισμός, μνήμες και όνειρα, παρελθόν, παρόν και μέλλον".

- Τον Απρίλιο του 2022 θα γράψουμε επιστολές στον πρωθυπουργό της Ελλάδας και σε έναν αρχηγό εμπόλεμου κράτους, εκφράζοντας σκέψεις και συναισθήματα για τους πρόσφυγες. Σχεδιάζουμε ακόμη διαδικτυακή συνέντευξη με την συγγραφέα του βιβλίου " Η υπόσχεση".
- Τον Μάιο του 2022 θα συμπληρώσουμε Φύλλα Περιγραφικής Αυτοαξιολόγησης, Φύλλα Αξιολόγησης του προγράμματος και Ετεροαξιολόγησης, εντοπίζοντας αστοχίες και προτείνοντας λύσεις.
- Τον Ιούνιο του 2022 θα γίνει διάχυση των αποτελεσμάτων στην τοπική κοινότητα από τη νηπιαγωγό και τους μαθητές μέσω της θεατρικής παράστασης "Όλα τα παιδιά της Γης".

Πόροι - μέσα - ερευνητικά εργαλεία

Για τη συμμετοχή μας στους μαθητικούς διαγωνισμούς θα χρησιμοποιήσουμε κυρίως χαρτιά ακουαρέλας, κηρομπογιές, μαρκαδόρους, μολύβια, ψαλίδια, κόλλες και χαρτάκια. Σκοπός μας να δημιουργήσουμε έντυπα παραμύθια, ποιήματα, κολάζ και αφίσες.

Όσον αφορά τις υπόλοιπες δράσεις, αυτές θα περιλαμβάνουν τη χρήση Η/Υ, εκπαιδευτικών βιβλίων, παραμυθιών, παραδοσιακών τραγουδιών, εικαστικών συνθέσεων, θεατρικών παιχνιδιών, φύλλων εργασιών και φύλλων αξιολόγησης.

Κριτήρια επιτυχίας της Δράσης

Τα κριτήρια επιτυχίας της δράσης μας είναι:

- Διαμόρφωση υπεύθυνων και ενεργών αυριανών πολιτών που θα λαμβάνουν υπόψη το γενικό καλό σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Το προφίλ αυτών των πολιτών θα βασίζεται σε αξίες και ιδέες πανανθρώπινες που θα σέβονται και θα υπερασπίζονται τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων ανθρώπων ανεξάρτητα από εθνικότητα, θρησκεία, φύλο, φυσική κατάσταση κ.ά.
- Διάχυση των αποτελεσμάτων της δράσης μας για τους πρόσφυγες στους γονείς και στην τοπική κοινότητα για την αφύπνιση των κοινωνικών συνειδήσεων.
- Ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών, μαθαίνοντας να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με σκοπό την επίτευξη ενός κοινού στόχου.
- Δημιουργία σχέσεων συνεργασίας κι επικοινωνίας της σχολικής κοινότητας με την τοπική, εθνική και παγκόσμια κοινότητα (σχολικό δίκτυο), προκειμένου μικροί και μεγάλοι να μοιραστούν, να κατανοήσουν και να λύσουν από κοινού τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας πέρα από συμφέροντα και μικροπολιτικές. Ορισμένες φορές, ακόμη και οι απόψεις και τα όνειρα των μικρών παιδιών, μπορούν να μας συγκινήσουν και να μας κάνουν να δούμε τα πράγματα μέσα από τα δικά τους αθώα μάτια, δημιουργώντας έτσι έναν καλύτερο κόσμο για να ζήσουν όπως τους αξίζει.

Διαδικασίες αξιολόγησης της Δράσης

Η Αξιολόγηση των δράσεων του προγράμματος θα γίνει με:

- Ερωτηματολόγια διερεύνησης απόψεων πριν και μετά το τέλος του προγράμματος
- Συμμετοχή σε εθνικούς μαθητικούς διαγωνισμούς
- Φύλλα Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης

Ανατροφοδότηση - Προτάσεις ΣΕΕ

Είναι καλή η επιλογή του θέματος του σχεδίου δράσης, εφόσον το προσφυγικό ζήτημα είναι επίκαιρο και θα πρέπει τα παιδιά να ευαισθητοποιηθούν και να ενημερωθούν, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα βίας και ξενοφοβίας.

Ωστόσο για την μεγαλύτερη επιτυχία της δράσης προτείνεται να συμπεριληφθούν τα παρακάτω:

Αναγκαιότητα - Στόχοι

Αναφέρονται αναλυτικά οι λόγοι που καθιστούν αναγκαίο το σχέδιο δράσης, αλλά δεν αναφέρονται οι στόχοι που τίθενται σχετικά με την ενημέρωση των μικρών μαθητών. Θα ήταν βοηθητικό να κάνετε αναφορά με σαφήνεια στους στόχους που θα έχει το σχέδιο δράσης σας.

Ενέργειες & χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Στις ενέργειες και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν δραστηριότητες θεατρικού παιχνιδιού αλλά και παιχνίδια προσομοίωσης, ως ένας αποτελεσματικός τρόπος που επιτρέπει στα παιδιά να βιώσουν και να νιώσουν μια μακρινή προς αυτά κατάσταση. Επίσης με αφορμή κάποιες «θεματικές ημέρες» όπως π.χ. την 21^η Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού, μπορούν να διοργανωθούν εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των παιδιών αλλά και των μελών της σχολικής κοινότητας.

Πόροι - μέσα - ερευνητικά εργαλεία

Στους πόρους μπορούμε να συμπεριλάβουμε και τους ανθρώπινους πόρους που είναι: μαθητές, μέλη της σχολικής κοινότητας, εκπαιδευτικός. Στα μέσα-ερευνητικά εργαλεία μπορούν να συμπεριληφθούν: ερωτηματολόγια αξιολόγησης των δράσεων, πρωτόκολλα συνέντευξης των μαθητών και ημερολόγια καταγραφής ενεργειών.

Διαδικασίες αξιολόγησης της Δράσης

Στις Διαδικασίες αξιολόγησης της Δράσης, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν, κλείδες παρατήρησης των μαθητών, συζήτηση αποτελεσμάτων και καταγραφή των συμπερασμάτων.

Καλή επιτυχία στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης σας!

B. Υλοποίηση της Δράσης

Περιγραφή

Η υλοποίηση του εκπαιδευτικού μας προγράμματος αναφορικά με την προσφυγιά, στηρίχθηκε στα αρχικά στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης του προγράμματος που είχαμε θέσει:

- **Διερεύνηση πρότερων εμπειριών και γνώσεων των παιδιών για τη διαμόρφωση του θέματος.** Οι γνώσεις των μικρών μαθητών για το προσφυγικό ζήτημα ήταν πολύ περιορισμένες, καθώς δεν αφορούσε πτυχές της καθημερινής τους ζωής και δεν είχαν έρθει ποτέ σε επαφή με πρόσφυγες. Με τη βοήθεια κυρίως της εικόνας, προσπαθήσαμε σιγά-σιγά να «μπούμε» στο πνεύμα του θέματος και να εξηγήσουμε σχετικές έννοιες που μπορεί να είχαν ακούσει από τα ΜΜΕ και τον κοινωνικό τους περίγυρο (προσφυγική κρίση, δράμα προσφύγων, ασυνόδευτα παιδιά, λαθρομετανάστες). Κατόπιν δημιουργήσαμε ένα σχέδιο δράσης με αφορμή μια εικόνα του χθες και μια του σήμερα, προκειμένου να μάθουμε τι σημαίνει να είναι κανείς πρόσφυγας, είτε πρόκειται για το 1922, είτε για το 2022. Με βάση αυτό το σχέδιο, αρχίσαμε να διαμορφώνουμε από κοινού τις δράσεις που θα θέλαμε να υλοποιήσουμε.
- **Αναζήτηση και συγκέντρωση υλικού από πηγές. Επιμερισμός δραστηριοτήτων και ανάθεση ρόλων.** Η αναζήτηση του υλικού και ο επιμερισμός των δραστηριοτήτων έγινε με βάση το ερώτημα: *«Τι πρέπει να κάνουμε για να μάθουμε περισσότερα για τους πρόσφυγες;»*

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε δυο ομάδες των τριών (3) ατόμων η καθεμία, αναλαμβάνοντας ο καθένας ξεχωριστά ιδιαίτερο ρόλο και λειτουργώντας στο τέλος ως σύνολο που προτείνει και δίνει λύσεις, αποδεχόμενο πάντα τις απόψεις των άλλων. Σε κάθε φάση γινόταν ανάθεση ρόλου σε κάθε παιδί, επιμερισμός των δραστηριοτήτων, αναζήτηση υλικού από διάφορες πηγές και ταξινόμησή του σε συγκεκριμένη ενότητα που θα μας απασχολούσε π.χ. υλικό για Μικρασιατική καταστροφή, υλικό για σημερινούς πρόσφυγες. Συνοδοιπόροι

σε αυτό το εγχείρημα αποτέλεσαν οι γονείς των παιδιών, στους οποίους έγινε ιδιαίτερη πρόσκληση και δόθηκε ειδική επιστολή επεξηγώντας τους λόγους για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος και ζητώντας τη δική τους συμβολή για την επιτυχία του προγράμματος.

- **Υλοποίηση προγραμματισμένων δραστηριοτήτων.** Οι δραστηριότητες που προγραμματίσαμε και υλοποιήσαμε με τα παιδιά ήταν σε γενικές γραμμές άρτιες κι ολοκληρωμένες, καλύπτοντας όλο το φάσμα των γνωστικών αντικειμένων που πραγματεύεται το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου. Έτσι εξασκηθήκαμε σε προγραφικές και προμαθηματικές έννοιες, στα χρώματα και τα σχήματα, στους αριθμούς και τα γράμματα μέσα από ειδικά διαμορφωμένες δραστηριότητες και φύλλα εργασίας. Γνωρίσαμε τους πρόσφυγες του τότε... (1922), πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή (κοινωνική ζωή, επαγγέλματα, εκπαίδευση, φορεσιές, προίκα, ιερά κειμήλια, Άγιοι, γαστρονομία, χοροί – τραγούδια, παραμύθια) και μετά από αυτήν (καταστροφή Σμύρνης, εκτοπισμοί, προσφυγιά, εγκατάσταση στην Ελλάδα, προσφορά στην τοπική κοινωνία). Ακολούθησε η γνωριμία με τους πρόσφυγες του σήμερα... (2022). Τα παιδιά ρωτούσαν και μάθαιναν τι είναι πρόσφυγας και τι μετανάστης, αν υπήρχαν ανέκαθεν πρόσφυγες, τι κουβαλά ένας πρόσφυγας, ποιες είναι οι ανάγκες του, τα δικαιώματά του, τα συναισθήματά του, πώς ήταν η ζωή του πριν και μετά τον ξεριζωμό, σε ποιες χώρες καταφεύγουν, τι έχουν να πουν τα ίδια τα προσφυγόπουλα, με τι παιχνίδια παίζουν και τι παραμύθια ακούνε, τι θα θέλαμε εμείς να τα ρωτήσουμε, ποιος ασχολείται με τους πρόσφυγες, πώς θα μπορούσαμε εμείς να τους βοηθήσουμε κι ένα σωρό άλλα ερωτήματα που ξεφύτρωναν αβίαστα στο αθώο μυαλουδάκι τους. Ιδιαίτερη μνεία κάναμε στον τομέα της Τέχνης. Γνωρίσαμε τους πρόσφυγες μέσα από μια άλλη ματιά, την καλλιτεχνική (φωτογραφία, ζωγραφική, γλυπτική, μουσική, ποίηση, λογοτεχνία, θέατρο) και αυτό μας βοήθησε να εκφράσουμε με τη σειρά μας τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας μέσα από ασκήσεις ενσυναίσθησης, θεατρικά παιχνίδια, εικαστικές δημιουργίες, ποιητικές και συγγραφικές συνθέσεις, ευφάνταστες κατασκευές. Προσπαθήσαμε οι δράσεις μας να έχουν όχι μόνο εσωτερικό αλλά και εξωτερικό χαρακτήρα. Βγήκαμε από την σχολική αίθουσα και θελήσαμε να μάθουμε, να εφαρμόσουμε και να μεταδώσουμε τις γνώσεις που κατακτήσαμε στην ευρύτερη τοπική κοινότητα.
- **Ανατροφοδότηση και αξιολόγηση του προγράμματος.** Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με την αξιολόγησή του μέσα από ερωτηματολόγια διερεύνησης απόψεων πριν και μετά το τέλος του προγράμματος, συμμετοχές σε εθνικούς μαθητικούς διαγωνισμούς, φύλλα αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης, πρωτόκολλα συνέντευξης των μαθητών και ημερολόγια καταγραφής ενεργειών, κλείδες παρατήρησης των μαθητών, συζήτηση αποτελεσμάτων και καταγραφή των συμπερασμάτων.
- **Διάχυση των αποτελεσμάτων στην τοπική κοινότητα.** Η διάχυση των αποτελεσμάτων έγινε μέσα από ένα φύλλο σχολικής εφημερίδας που

δημιούργησαν τα παιδιά και διανεμήθηκε ψηφιακά και εντύπως σε γονείς και τοπική κοινότητα δυο εθελοντικές δράσεις στην τοπική κοινωνία και μια θεατρική παράσταση με τίτλο: «Όλα τα παιδιά της Γης».

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)

Αλλαγές προέκυψαν σε κάποιες ημερομηνίες όσον αφορά την υλοποίηση κάποιων δράσεων. Κατά τα άλλα, τόσο το χρονοδιάγραμμα όσο και το πλήθος των δραστηριοτήτων που είχαν εξ αρχής σχεδιαστεί, τηρήθηκαν στον μέγιστο βαθμό.

Αποτελέσματα της Δράσης

Τα αποτελέσματα του συγκεκριμένου διαπολιτισμικού προγράμματος συνάδουν με τους αρχικούς στόχους που είχαμε θέσει.

Έτσι οι μαθητές κατάφεραν γενικά να μάθουν

- πώς αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της προσφυγιάς τοπικά και παγκόσμια
- τι λύσεις υπάρχουν
- τι είναι η UNHCR/OHE και οι υπόλοιποι οργανισμοί που σχετίζονται με το θέμα μας
- γιατί στην εποχή μας υπάρχουν περισσότεροι πρόσφυγες από ποτέ

γνωστικά αποτελέσματα

Οι μαθητές γνώρισαν

- τι είναι πρόσφυγας
- γιατί γίνεται κάποιος πρόσφυγας
- ποιοι και πόσοι πρόσφυγες έχουν έρθει στη χώρα μας
- ιστορικά στοιχεία για τη προσφυγιά στην Ελλάδα
- τι σημαίνει επαναπατρισμός
- τι είναι το άσυλο
- καταρρίφθηκαν ρατσιστικές προσεγγίσεις (ο πρόσφυγας δεν είναι πάντα φτωχός και αμόρφωτος)

κοινωνικοσυναισθηματικά αποτελέσματα

Οι μαθητές κατόρθωσαν

- να γίνουν πιο δεκτικοί και ανεκτικοί σε πρόσωπα, γεγονότα και καταστάσεις
- να ευαισθητοποιηθούν σε οτιδήποτε αφορά τις ανθρώπινες σχέσεις, κοινωνικές, διαπροσωπικές με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση ανθρωπιστικής συνείδησης, την ανάπτυξη αυτοσεβασμού και σεβασμού προς τους άλλους

- να αποκτήσουν κίνητρα για ανάληψη εθελοντικής δράσης
- να εξελιχτούν σε ενεργούς πολίτες

ψυχοκινητικά αποτελέσματα

Οι μαθητές μπόρεσαν να αναπτύξουν

- πνεύμα ομαδικής συνεργασίας, μέσα από ομαδικά παιχνίδια, κοινές δράσεις και συμμετοχές σε εθνικούς διαγωνισμούς
- επιδεξιότητα, ακρίβεια, συντονισμό κινήσεων και φυσικότητα, μέσα από τα προσωπικά δημιουργήματα, το συμβολικό παιχνίδι, τη δραματοποίηση και την εικαστική έκφραση

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί

4 = Πλήρως

Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων

Η πρώτη θετική παράμετρος υπήρξε η κοινωνία στην οποία ζούμε. Επίσημα η ελληνική πολιτεία έχει αποδεχθεί και προωθεί τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, τις αρχές και τους στόχους της, ως την εγκυρότερη σύγχρονη τάση της παιδαγωγικής επιστήμης. Οντας η ίδια χώρα υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων εδώ και χιλιάδες χρόνια, δεν νοείται να μην αφουγκράζεται τις ψυχές αυτών των ανθρώπων που αναγκάζονται να αφήσουν πίσω τους πατρίδα, ανθρώπους και περιουσίες και να ξεκινήσουν από την αρχή τη ζωή τους. Την ενσυναίσθηση αυτή λοιπόν, καλείται να καλλιεργήσει το σύγχρονο σχολείο με καινοτόμα προγράμματα που θα «μιλούν» τη γλώσσα της ανθρωπιάς και θα «αγγίζουν» τις ευαίσθητες παιδικές ψυχές.

Δεύτερη παράμετρος υπήρξε το οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών. Η στάση των γονέων του σχολείου μας, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Παρόλο το γεγονός πως το σχολείο μας βρίσκεται σε μια ορεινή αγροτική περιοχή της Ελλάδας και θα περίμενε κανείς να υπάρχουν στερεοτυπικές αντιλήψεις όσον αφορά τους πρόσφυγες, οι γονείς υπήρξαν από την αρχή δεκτικοί με το θέμα και πρόθυμοι να βοηθήσουν σε ό,τι τους ζητηθεί.

Το διδακτικό και μαθητικό δυναμικό του σχολείου, υπήρξε άλλη μια βασική παράμετρος.

Η νηπιαγωγός ήταν πάντα εκεί για να πληροφορήσει και να δώσει γνώσεις στους μαθητές.

Οι μικροί μαθητές από την άλλη, παρόλο που δεν αντιλαμβάνονται τις έννοιες χώρα, σύνορα, εθνικότητες μπορούν να αντιληφθούν τι σημαίνει πρόσφυγας και ότι κάτι πρέπει να γίνει όχι μόνο από κάποιους άλλους αλλά και από τα ίδια τα νήπια. Εφοδιάστηκαν με οικουμενικές αξίες κι έμαθαν να σέβονται για να τους σέβονται.

Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν

Οι δυσκολίες που εντοπίσαμε κατά τη διεξαγωγή του προγράμματός μας, εστιάζονται στα εξής κυριότερα σημεία:

α) Ο μικρός αριθμός των παιδιών (6) που δεν έδινε πάντα ευκαιρίες για ανταλλαγή πολλών ιδεών και πλουραλισμό απόψεων.

β) Η μη ύπαρξη προσφυγόπουλων στη σχολική μας τάξη που θα διευκόλυνε την ανάπτυξη αισθημάτων ενσυναίσθησης.

γ) Η απουσία ατόμων με προσφυγικές ρίζες στην τοπική κοινότητα που θα μας βοηθούσαν να κατανοήσουμε καλύτερα τις συνθήκες ζωής ενός πρόσφυγα, μέσα από μαρτυρίες και ιστορικά τεκμήρια.

δ) Η οικονομική δυσχέρεια των οικογενειών και ο μικρός αριθμός των παιδιών, που δεν επέτρεψαν την εκπαιδευτική επίσκεψη των παιδιών στο Βιωματικό Μουσείο ανθρώπων προς φυγήν του Συλλόγου Μικρασιατών Νεοκαισάρειας Ιωαννίνων.

Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε

Ενδεικτικό υλικό που παρήχθη κατά τη διάρκεια του προγράμματος ήταν:

- Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με τη μορφή φύλλων εργασίας για την υποστήριξη της διδασκαλίας της έννοιας της προσφυγιάς.
- Παραγωγή καλλιτεχνικού υλικού για τη συμμετοχή μας σε εθνικούς μαθητικούς διαγωνισμούς όπως ζωγραφιές, σκίτσο, παραμύθι, ποίημα, δύο τρισδιάστατες κατασκευές και βίντεο. Στον διαγωνισμό μάλιστα «Κύπρος-Ελλάδα-Ομογένεια: Εκπαιδευτικές Γέφυρες» κερδίσαμε την 4^η θέση για την Ελλάδα στην κατηγορία της Ζωγραφικής και στο διαγωνισμό για τον Πόντο την 1η θέση στην κατηγορία Ποιήματος για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Δημιουργία Ημερολογίων Μνήμης για την Μικρασιατική Καταστροφή
- Δημιουργία επιστολών προς τον πρωθυπουργό της χώρας και σε αρχηγό εμπόλεμου κράτους σχετικά με τους πρόσφυγες.
- Δημιουργία φύλλου εφημερίδας με απόψεις των παιδιών για την προσφυγιά.
- Σχεδιασμός Φύλλων Περιγραφικής Αυτοαξιολόγησης του Μαθητή, Φύλλο Αξιολόγησης του προγράμματος από τη Νηπιαγωγό και Φύλλο Ετεροαξιολόγησης των Μαθητών από τη Νηπιαγωγό, ερωτηματολόγια διερεύνησης απόψεων πριν και μετά το τέλος του προγράμματος.
- Οργάνωση εκδήλωσης ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των γονέων αλλά και των μελών της τοπικής κοινότητας στο τέλος της σχολικής χρονιάς με παρουσίαση του προγράμματος και θεατρικής παράστασης με τίτλο «Όλα τα παιδιά της Γης».

Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Οι σχετικές επιμορφώσεις που παρακολούθησε μέχρι σήμερα η νηπιαγωγός του σχολείου είναι:

- 15-29/11/2021 Παρακολουθώ το επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα **«Συνεκπαίδευση - Συμπερίληψη και Διαφορετικότητα: Ενταξιακές Διδακτικές Τεχνικές»**
- 08/12/2021 Παρακολουθώ το σεμινάριο με θέμα **«Η Μαθητική Αγορά του ΚΠΙΣΝ στη Σχολική Τάξη: Ένα σχολείο για όλους - Ενημέρωση και εξοικείωση με τη διαφορετικότητα»**

- 29-30/01/2022 Παρακολουθώ τη διαδικτυακή Διημερίδα με θέμα **«Σύγχρονες πρακτικές στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας»**
- 12/02/2022 Παρακολουθώ διαδικτυακό σεμινάριο για την **Ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού**
- 19/03/2022 Παρακολουθώ την επιστημονική διαδικτυακή ημερίδα με τίτλο **«1922-2022: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική καταστροφή. Συμβολή στην ιστορική μνήμη»**

Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

- Η οργάνωση της συγκέντρωσης του υλικού και το πλήθος των φύλλων εργασίας που δημιουργήθηκαν, έδωσαν μορφή στο πρόγραμμα μέσω του προσωπικού έντυπου βιβλίου που δημιούργησε το κάθε παιδί. Το βιβλίο αυτό μπορεί κάλλιστα να εξυπηρετήσει εκπαιδευτικούς και μαθητές σε επόμενες χρονιές, ως σημείο αναφοράς και παράλληλα να εμπλουτιστεί και να αναβαθμιστεί.
- Οι δράσεις που αναπτύχθηκαν μπορούν να αξιοποιηθούν σε ετήσια βάση, κάθε φορά που γίνεται λόγος για πρόσφυγες, ανθρώπινα δικαιώματα, διαφορετικότητα.
- Επιπλέον, οι καλές πρακτικές και οι αποτελεσματικές δραστηριότητες μπορούν να αναρτηθούν στον ιστότοπο του σχολείου, προκειμένου να διαχυθούν και να αξιοποιηθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της δράσης

Κρίνεται απαραίτητη η συνεχής ετήσια υλοποίηση ενδοσχολικών επιμορφώσεων και η ανεξάρτητη παρακολούθηση διεθνών και εθνικών σεμιναρίων – συνεδρίων – ημερίδων των εκπαιδευτικών του σχολείου για θέματα που άπτονται της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ανοχής απέναντι στο διαφορετικό, του σεβασμού της ανθρώπινης υπόστασης και της καλλιέργειας συναισθημάτων αγάπης, αλληλεγγύης, ενσυναίσθησης και προσφοράς προς τον συνάνθρωπο. Μια τέτοια επιμόρφωση είναι και το διεθνές συνέδριο που θα διοργανώσει, το φθινόπωρο του 2022, το **Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού**, σε συνεργασία με τον Δήμο Καλαμαριάς, την Έδρα Ποντιακών Σπουδών και τη Μητρόπολη Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς, τιμώντας έτσι την επέτειο των 100 χρόνων από το ιστορικό γεγονός. Το συνέδριο με τίτλο **«Η επόμενη μέρα μετά την Καταστροφή»** προγραμματίζεται να διεξαχθεί το διάστημα 7-9 Οκτωβρίου 2022, διά ζώσης ή διαδικτυακά εάν το επιβάλλουν οι συνθήκες λόγω **Covid-19**.

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος

Προτείνεται

- η διαχείριση, επικαιροποίηση, αναβάθμιση και περαιτέρω ανάπτυξη του ήδη υπάρχοντος υλικού για την πλήρη αξιοποίησή του όσον αφορά το θέμα των προσφύγων.

- η προέκταση της δράσης, μέσω της συνεργασίας με άλλα σχολεία για τη διεύρυνσή του στο πλαίσιο κάποιου εκπαιδευτικού προγράμματος.